

Luka 1,16-25

Propovijed: **Božje obećanje**

napisao Danijel Dragaš

2022.

UVOD

1. Za početak, podsjetit ćemo se o čemu smo govorili posljednji put. Luka je istaknuo da su Zaharija i Elizabeta bili pravedni pred Bogom. Ja vjerujem da se Mojsijev Zakon mogao držati.

Kada kažem mogao, na što točno mislim? Svaki Židov, dok je držao Zakon, ako je imao pravedno srce, shvaćao je da ne može ispuniti moralne Božje zapovijedi. I s tom spoznajom tražio je Jahvu za milost i oprost. Učenjem Zakona upoznao je Božju narav, i sve ga je više volio.

On je čuvao Zakon u svom srcu. To je, ukratko rečeno, značilo držati Božji Zakon.

1.1. Razgovarali smo o Duhu Istine, koji izabranu Božju djecu posvećuje od samog početka njihovog života – iako oni to ne znaju, i drugi ljudi to ne primjećuju.

Ali dolazi trenutak u životu Božjeg djeteta kada Duh Istine počinje intenzivnije djelovati u njihovim srcima. On im daje uši da čuju i oči da vide¹.

Počinju shvaćati tko su i koji je smisao života. Počinju ljubiti Boga na osoban način. Zanima ih što

¹ Matej 13,16

On želi za njih i od njih – a ne ono što kultura i svijet oko njih žele.

1.2. Prije nego uronimo u tekst, želim reći ovo: mi, kršćani 21. stoljeća, moramo prestati gledati kroz naše leće ovaj tekst. Ovdje se ne radi o nama – ovo je direktno upućeno izraelskom narodu.

Radi se o Bogu koji je u davnini rekao: „Vi ćete biti moj narod, a ja ću biti vaš Bog².“

Ako ne prestanemo gledati kroz naše leće ovaj tekst, promašit ćemo njegovo pravo značenje.

IVANOVA MISIJA

2. U (Luka 1,16) čitamo:

Mnogo će sinova Izraelovih vratiti Gospodinu, Bogu njihovu.

Ovo nije isto kao kada Duh Sveti daje nama, kršćanima 21. stoljeća, srce da se vratimo Bogu. Ovdje se radi o obećanju koje je Bog dao Abrahamu – da će njegovo potomstvo (fizičko) biti Božji narod.

Izraelski narod ima posebnu ulogu koju moraju odigrati u ovom vijeku. Ta uloga se odnosi na njih i na ispunjenje tog obećanja. Izjave o kojima anđeo govori Zahariji direktno su povezane s dolaskom Mesije, Isusa Krista.

2.1. Dakle, Bog je obećao izraelskom narodu: „Ja ću biti vaš Bog, a vi ćete biti moj narod. Ali ovako će to izgledati: Ja ću s vama sklopiti Savez i dati vam Mojsijev Zakon i upute koje morate držati ako želite biti moj narod.“

Kada proučavamo Stari Zavjet, dolazimo do zaključka da Izrael kao narod nije ispunio svoj dio uvjeta u sklopljenom Savezu. Od samoga početka bili su neposlušni, buntovni, idolopoklonici i ljubitelji drugih bogova nažalost.

I vjerujem da do dana današnjeg oni nisu ispunili svoj dio Saveza.

2.2. Ali postoji vrijeme u povijesti kada se pojavio veliki prorok imenom Ivan Krstitelj, koji ih je pozivao da ozbiljno shvate Savez koji je Bog sklopio s njima. Pozivao ih je da se pokaju i da se vrate svome Bogu. Neki su to i učinili – i kasnije postali Isusovi učenici.

BOŽJE OBEĆANJE

3. (Luka 1,17)

On će ići pred njim s Ilijinim duhom i snagom da dovede srca otaca k djeci, a nepokorne osjećaju pravednika te pripremi Gospodinu narod spreman.

Ovdje anđeo govori o Isusu kao Gospodinu, ja vjerujem.

² Levitski zakonik 26,12

Ovaj tekst dolazi iz Starog Zavjeta, iz Malahije 3,19-24.

Malahija govori o Sudnjem danu – danu kada će Židovi morati odlučiti: „Ili ćemo se pokajati i početi ljubiti Božji Zakon, ili ćemo biti uništeni!“

Ja vjerujem da taj dan još nije došao. On će se dogoditi u budućnosti, kada se Isus Krist vrati drugi put.

3.1. Zanimljivo je proučavati izraelsku povijest. Ona nam jasno pokazuje da se dogodilo upravo ono što je Jahve rekao Mojsiju: „Ja ću vam dati Zapovijedi, ali vi ih nećete držati. Vi ste narod tvrde šije i zato ću vas raštrkati među ostale narode. Oni će vladati nad vama jer ne želite biti moj narod³.“

To se kroz povijest ispunilo mnogo puta. Izrael je bio osvajan, raspršen među narodima i stoljećima živio bez vlastite države.

3.2. Ipak, unatoč svemu tome, izraelski narod još je uvijek među nama. Sačuvali su svoj jezik, svoju kulturu i svoja vjerovanja. Mnogi narodi iz davnine potpuno su nestali. Nestao je njihov jezik, nestala je njihova kultura i njihova vjerovanja. Ali Izrael je opstao. Čak i nakon tisuća godina raspršenosti, nakon brojnih kraljevstava koja su vladala nad njima, pa čak i nakon pokušaja genocida u našoj bliskoj prošlosti, oni su i dalje ovdje.

3.3. Danas ponovno imaju i svoju državu. Meni osobno, to je snažan dokaz da Bog nije zaboravio obećanje koje je dao Abrahamu, Izaku i Jakovu: „Oni će biti narod moj, a ja ću biti Bog njihov.“

3.4. To obećanje se još nije ispunilo. A da bi se ispunilo – mora postojati narod s kojim je Bog sklopio Savez, zar ne?

3.5. Zamislimo: Bog je prije tisuće i tisuće godina obećao Abrahamu da će njegovo potomstvo biti Božji narod. A to se još nije ispunilo.

Ali doći će dan kada će Izrael kao narod priznati Boga i početi ga ljubiti svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom snagom svojom i svom pameti svojom⁴.

Bog će njihova srca transformirati nadnaravno. Pretvorit će ih u srce koje voli Boga.

I tada će se ispuniti obećanje dano Abrahamu

Izrael će napokon postati Božji narod.

3.6. Možda će netko sada pomisliti: "Zašto bih se ja uopće radovao tome? Kada pogledam današnji Izrael, ne vidim narod koji je moralno bolji od ostalih naroda." I iskreno, Biblija to nigdje ni ne tvrdi. Današnji Izrael sastoji se od grešnih ljudi, kao i svaki drugi narod na svijetu.

³ Izlazak 32,9; Ponovljeni zakon 9,6.13; Levitski zakonik 26,12.17.33; Ponovljeni zakon 4,27; 28,36–37.48.64.

⁴ Marko 12,29-30

Ali ovdje nije pitanje jesu li oni bolji od nas. Pitanje je voli li Bog svoja obećanja. Ako volimo Boga, postupno ćemo naučiti voljeti i ono što On voli.

Kada razmišljam o Božjem kraljevstvu, ne razmišljam prvenstveno o današnjim političarima, niti o današnjim sukobima. Razmišljam o Abrahamu, Izaku i Jakovu. Razmišljam o Davidu. Razmišljam o prorocima. Razmišljam o Ivanu Krstitelju. Razmišljam o apostolima. Razmišljam o Isusu Kristu.

Zato želim da dok zajedno proučavamo Evanđelje po Luki, postupno naučimo voljeti Božje kraljevstvo. Ne zato što je riječ o Izraelu, nego zato što je riječ o Božjoj vjernosti. Jer ako ne zavolimo ono što Bog planira učiniti, teško ćemo svim srcem voljeti Boga koji je taj plan osmislio.

IVAN IMA ILIJIN DUH

4. U Malahiji 3,23 čitamo da će doći prorok Ilija koji će biti Božje sredstvo kroz koje će Bog sprovesti obećanje dano Abrahamu. Prorok Ilija će pozivati izraelski narod na pokajanje. A u 24. stihu čitamo:

On će obratiti srce otaca k sinovima i srce sinova k ocima, da ne dođem i ne udarim zemlju prokletstvom.

Tko su oci? To su Abraham, Izak i Jakov. To su oci koji su svim srcem voljeli Jahvu, vjerovali Njegovim obećanjima. I ta ista srca dobit će Izrael kao narod. Srca njihovih fizičkih otaca, kao da će im biti transplantirana u njih kao narod.

4.1. Ovdje, u Luka 1,17 vidimo da će Ivan Krstitelj doći s Ilijinim duhom.

Ivan K. nije Ilija iz proroka Malahije, ali ima Ilijin duh.

Ivan K. je u povijesti prije prvog dolaska Mesije (Isusa) činio isto ono što će činiti Ilija iz Malahije prije nego Isus dođe drugi put. Ivan K. nije doveo cijeli Izrael k Bogu, ali je mnoge pojedince vratio njihovu Bogu. Ovaj događaj u Luki je pred slika onoga što će se tek dogoditi u budućnosti.

4.2. Ivan K. je pomogao ispuniti proročanstvo iz Izaije 40,3-5, a Luka to potvrđuje u Luka 3,4-6.

Njegova uloga bila je da pripremi put – da pripremi spreman narod za dolazak kralja.

Drugim riječima, samo Židovi koji su se stvarno pokajali dobili su srce otaca – srce koje više nije bilo u tami, srce koje nije bilo slijepo da vidi istinu. Židov sa takvim srcem prihvatio je Isusa Krista kao svoga Mesiju.

4.3. Dok tumačimo ovaj tekst, ne smijemo zaboraviti i ovu činjenicu: Židovi tada, nisu imali objavu koju mi danas imamo kao kršćani. Nisu imali Novi Zavjet. Nisu znali da će Isus umrijeti i uskrsnuti, i vratiti se po drugi put da uspostavi svoje kraljevstvo nad Izraelom i nad ostatkom svijeta.

4.4. Istina je, u Starom Zavjetu se to dalo naslutiti kroz proročanstva, ali rijetki su to shvatili – i to nikada u potpunosti. Primjere nalazimo u vrijeme kralja Davida i proroka Izaije ⁵.

4.5. Što želim reći s tim? Isusov dolazak je spojio potpunu sliku Božjeg plana i nauma. On je kamen ugaoni koji spaja sva ostala kamenja, zadnji komad u slici od puzzla, dio zbog kojeg sve dobiva smisao.

Židovi onog vremena to nisu imali.

4.6. Što više proučavam Bibliju, sve se više radujem danu kada ću upoznati Abrahama, Izaka i Jakova. Radujem se što ću upoznati Mojsija, Davida, proroke, Ivana Krstitelja i apostole. To više nisu samo imena o kojima čitam. To su ljudi koji su svim srcem ljubili Boga i vjerovali njegovim obećanjima. Zato mi Božje kraljevstvo postaje sve dragocjenije. Ne zbog zemlje, ne zbog politike, pa čak ni zbog naroda kao takvog, nego zbog Boga koji će okupiti sve svoje vjerne na jednom mjestu.

NAŠ BOG VOLI KAŽNJAVATI?

5. (Luka 1,18-20)

Zaharija reče anđelu: "Po čemu ću to prepoznati? Ja sam star, a moja je žena u poodmakloj dobi." Anđeo mu odgovori: "Ja sam Gabrijel koji stoji pred Bogom. Poslan sam da govorim s tobom i donesem ti ovu radosnu vijest. A jer nisi povjerovao mojim riječima, premda će se one ispuniti u svoje vrijeme, zanijet ćeš i nećeš moći govoriti do dana kada će se to zbiti."

⁵ Psalam 110,1–2.4: Riječ Jahvina Gospodinu mojemu: „Sjedni mi zdesna dok ne položim dušmane za podnožje tvojim nogama! Žezlo tvoje moći protegnut će Jahve sa Siona: vladaj posred svojih neprijatelja!“ Zakleo se Jahve i neće se pokajati: „Dovijeka ti si svećenik po redu Melkisedekovu!“

Izaija 53,3.5.7.10–11: Prezren bješe, odbačen od ljudi, čovjek boli, vičan patnjama, od kog svatko lice otklanja, prezren bješe, odvrnut. Za naše grijehе probodoše njega, za opačine naše njega satriješe. Na njega pade kazna — radi našeg mira, njegove nas rane iscijeliše. Zlostavljahu ga, a on puštaše, i nije otvorio usta svojih. Kao jagnje na klanje odvedoše ga; kao ovca, nijema pred onima što je strižu, nije otvorio usta svojih. Ali se Jahvi svidje da ga pritisne bolima. Žrtvuje li život svoj za naknadnicu, vidjet će potomstvo, produžit sebi dane i Jahvina će se volja po njemu ispuniti. Zbog patnje duše svoje vidjet će svjetlost i nasititi se spoznajom njezinom. Sluga moj pravedni opravdat će mnoge i krivicu njihovu na sebe uzeti.

Kada sam u počecima proučavanja čitao ovaj tekst, došao sam do zaključka da Zaharija nije imao dovoljno vjere u Boga, i da ga je Bog zbog toga kaznio.

Zašto sam tako zaključio?

Još dok sam bio dijete, odlazio sam s roditeljima i prijateljima u crkvu – za Božić, Uskrs, vjenčanja, krštenja... I sjećam se da mi je uvijek bilo nelagodno biti tamo.

Velika zgrada s visokim stropovima, kipovi koji me promatraju, svećenik koji uvijek ima ozbiljan stav dok obavlja svoju dužnost. Ljudi koji u isti glas ponavljaju riječi koje svećenik govori. Sve je to meni izgledalo sablasno.

5.1. To je moje iskustvo – ne mora biti i vaše.

Ali u kulturi u kojoj sam odrastao često se koristio izraz: „Bog ga je kaznio!“ ili „Bog će ga kazniti!“

I vjerujem da je to ostavilo snažan trag u mom pogledu na to tko je Bog i kako sam ga ja razumio.

Mislio sam da je Bog uvijek ozbiljan, ljutit Bog, Bog koji želi strašiti ljude samo zato jer može. I kroz te leće sam čitao ovaj tekst – nažalost.

5.2. Je li Bog stvarno kaznio Zahariju?

5.3. U 20. stihu čitamo, i meni je bilo logično zaključiti, da je Bog kaznio Zahariju.

Biblijski učitelji koje sam slušao imali su isto stajalište kao i ja.

5.4. Ali, nakon dužeg vremena proučavanja, došao sam do spoznaje da biblijski Bog uopće nije takav.

On nije egoističan Bog koji kaže: „Ti meni nisi vjerovao, a morao si – i sada ću te kazniti zbog toga!“

U Starom Zavjetu imamo mnogo primjera gdje su ljudi tražili od Boga znak – i Bog im ga je dao⁶.

5.5. Uzmimo u obzir i ovo: Luka jasno prikazuje Zahariju i Elizabetu kao pravedne ljude pred Bogom.

To znači da Zaharija nije bio protiv istine – on je bio za istinu. On je volio Boga i vjerovao Bogu.

5.6. Sada, s radosnim srcem mogu reći slijedeće: ne vjerujem da se ovdje radi o nevjeri.

Stavimo se u njegove cipele: „Ulazim u Svetinju nad Svetinjama – i sam taj događaj me čini tjeskobnim. Odjednom se pojavljuje anđeo i govori mi da ću dobiti dijete. Ovo mi je prvi put u životu da razgovaram s anđelom. Čitao sam o tome, ali nisam nikada doživio. Anđeo mi govori da ću dobiti dijete!? Pa ja sam u poodmakloj dobi! To znači da sam se davno morao pomiriti s tim da neću imati djecu. Plakao sam i molio Boga da mi da snage da se s time pomirim. A sada – anđeo

⁶ Knjiga o Sucima 6,36–40; Druga knjiga o Kraljevima 20,8–11; Izaija 38,7–8; Postanak 15,8–17; Izlazak 3,12; Izaija 7,11–14

stoji ispred mene i govori mi da ćemo Elizabeta i ja imati dijete!?”

5.7. Zar nije logična, razumna i ljudska reakcija – sumnja? Ja mislim da jest.

Zaharija zato i postavlja pitanje anđelu. On traži znak.

5.8. Netko će možda reći: „Ali u 20. stihu jasno piše da ga je Bog kaznio!”

Na to odgovaram: „Tekst ne pokazuje izričito Božje zadovoljstvo ili nezadovoljstvo.”

Moguća su dva tumačenja:

1. „A zato što nisi vjerovao mojim riječima – proklet bio!”
2. „A zato što nisi vjerovao mojim riječima – što je i razumljivo!”

Ja vjerujem da je to drugi primjer. Jer prvi se kosi s naravi Boga Biblije. On jednostavno nije takav.

5.9. E sad, zašto je Bog izabrao baš taj znak – nijemost? Ne znam. Ali vjerujem da je to bio znak koji je Zahariju svakodnevno podsjećao da će se to zaista dogoditi.

BOŽJI ZNAKOVI

6. Kao što sam rekao u ranijoj propovijedi – kada Bog želi nešto snažno istaknuti kao važan događaj, uvijek uključi puno ljudi i svjedoka. Tako je bilo i ovdje.

Narod se okupljao vani, moleći se i čekajući. Svi su poznavali Zahariju – godinama je bio među njima, a neki su ga znali i osobno. I dok su oni čekali, on se zadržao duže nego što je bilo uobičajeno. Kada je napokon izišao iz Svetinje nad Svetinjama, svi su pogledali prema njemu.

Ali odmah je postalo jasno – nešto se dogodilo. Njegov pogled, njegovo lice, i najviše od svega – njegova nijemost. Nije mogao govoriti. Taj znak bio je potvrda svima: Zaharija je imao viđenje. Bog

je progovorio.

6.1. Ipak, Zaharija nije odmah otišao kući nakon tog događaja⁷. Ostao je u Hramu i dovršio svoju službu.

Možemo samo zamisliti koliko je pitanja bilo tih dana – od svećenika, od naroda, od svih koji su ga gledali. A Zaharija, iako nijem, srcem uzbuđen, prepričavao je što se dogodilo. Rukama, znakovima, pismeno – objašnjavao je viđenje koje je imao. I to nije učinio samo jednom, nego iznova, iz dana u dan, dokle god je trajala njegova služba. Svaki put kada bi netko pitao, on je iznova svjedočio. I svaki put kada su ga ljudi vidjeli, znak njegove nijemosti ostajao je kao živi podsjetnik: Bog je progovorio.

RADOSNA ELIZABETA

7. (Luka 1,24-25)

Poslije tog vremena začne njegova žena Elizabeta. Pet mjeseci brižno se krila i govorila: „Ovo mi je učinio Gospodin u vrijeme kad se udostojao skinuti s mene sramotu među ljudima.“

U tekstu čitamo da se Elizabeta krila pet mjeseci. Zašto je to učinila? Ne znam, ali pretpostavljam da je to za nju bio šok. Anđeo je rekao Zahariji da će on i Elizabeta imati radost i veselje. Vjerojatno je Elizabeta tih pet mjeseci htjela provesti u tišini, sama, osobno uživati u toj istini koja joj se dogodila. I zahvaliti Bogu na blagoslovu koji joj je dao.

7.1. U našoj današnjoj kulturi nerotkinja biti nije ništa neobično. Ali u Elizabetino vrijeme, i u njezinoj kulturi, to je bila sramota. Sigurno su je osuđivali, sigurno su je ogovarali. Možda su govorili: „Bog ju je kaznio, prokleta je!“ Ta je sramota vjerojatno pala i na kuću Zaharije i Elizabete. Ali Elizabeta nije dopustila da kultura oblikuje njezin život. Ona je bila pravedna pred Bogom. Zašto? Zato jer joj je bilo važnije da se u njezinom životu ispuni ono što Bog želi, pa makar to značilo da nikada neće imati djece.

Nevjerojatna poniznost i poslušnost od strane Elizabete prema Jahvi. Ta poslušnost sigurno je proizlazila iz ljubavi prema Jahvi i njegovom Zakonu, Zakonu koji je ona čuvala u srcu.

7.2. Za kraj želim reći ovo: budimo više poput Elizabete i Zaharije. Učimo od njih što znači ljubiti Boga zbog toga tko On jest, a ne samo zbog onoga što od Njega očekujemo. Upravo takve ljude Luka naziva pravednima pred Bogom.

⁷ Luka 1,23